

SVERIGES DÖVAS UNGDOMSFÖRBUND
FÖRMANSVÄGEN 2, 6 TR, 117 43 STOCKHOLM

TEXTTELEFON: 08-442 14 95
FAX: 08-442 14 97

E-POST: SDU@SDRF.SE
WEBB: WWW.S-D-U.SE

REGERINGSKANSLIET
UTBILDNINGSDEPARTEMENTET
103 33 STOCKHOLM

Stockholm den 26 mars 2009

Yttrande över "En hållbar lärarutbildning" SOU 2008:109 från Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Handläggare: Jenny Ek
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
jenny.ek@sdrf.se

Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU) är ett förbund som verkar för teckenspråkiga döva och hörselskadade barn och ungdomar.

Sammanfattning

SDU anser att en sammanhållen utbildning med inriktning teckenspråk för förskollärare och lärare som ska undervisa i och på teckenspråk är nödvändig. Det räcker inte att förskole- och grundskollärare samt ämneslärare utbildas i teckenspråk som påbyggnad eller som specialpedagogisk fördjupning enligt utredningens förslag, avsnitt 3.3.10.2 och 4.6.2.

SDU vill även framhålla vikten av att alla lärare ges grundläggande specialpedagogiska kunskaper samt kunskaper om olika funktionsnedsättningar s k funktionsnedsättningskunskap.

3 Kompetensbehov för blivande lärare

3.3.2 Förskoleklassen

Utredningen skriver på sid 244 " I mötet med förskolans lärare kan de få en rikare och bredare repertoar av pedagogiska verktyg som kan vara brukbara för många barn längre fram i skolan." Ett sådant verktyg för döva och hörselskadade barn är färdigheter i svenskt teckenspråk. Döva och hörselskadade barn som tidigt får lära sig teckenspråk får bättre förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen i skolan och utveckla tvåspråkighet. För att barnen ska kunna utveckla sina kunskaper i teckenspråk krävs förskolepersonal

som behärskar svenskt teckenspråk och som har kunskaper i tvåspråkig läs- och skrivundervisning för döva och hörselskadade. **För detta behövs förskolepersonal med särskild utbildning med inriktning teckenspråk.**

3.3.2.1 Läs och skrivinläring i förskoleklassen

Utredningen skriver på sid 245 att läsningen innebär språklig bearbetning. För döva och hörselskadade barn innebär den språkliga bearbetningen att begrepp och ord avkodas på teckenspråk i ett tvåspråkigt perspektiv.

3.3.3.1

Utredningen skriver på sid 249, "Beväpnad med foneminsikt och bokstavskunskap har barnet ett mäktigt instrument för att på egen hand möta skrift i omgivningen..."

För döva och hörselskadade barn handlar det om att ha bokstavskunskap och kunskaper i teckenspråk. För att få ordning på ordens byggstenar krävs att de parallellt med svenska har teckenspråk. Det underlättar knäckandet av den alfabetiska koden.

Specialskolan är och ska vara tvåspråkig (teckenspråk och svenska). Tvåspråkig undervisning kräver särskild kompetens. Läraren måste, som utredningen framhåller i avsnitt 3.3.10.2, behärska teckenspråk samt ha fördjupade kunskaper i teckenspråk som undervisningsämne. Därutöver krävs kunskaper om döva och hörselskadades tvåspråkighet i teckenspråk och svenska och om att undervisa tvåspråkigt. Denna speciella kompetens kan inte tillgodoses genom att grund- och ämneslärare utbildas i teckenspråk som påbyggnad (avsnitt 3.3.10.2) eller specialpedagogisk fördjupning (avsnitt 4.6.2). **Det behövs en sammanhållen lärarutbildning med teckenspråkig inriktning.**

3.3.11 Modersmål

SDU samtycker med utredningen att lärarutbildningen i modersmål bör återupptas och att det skapas möjligheter till fortbildning för obehöriga modersmållärare. Detta ska även inkludera modersmålsundervisning och modersmållärare i svenskt teckenspråk.

4.6.2 Teckenspråk

SDU samtycker med utredningen om att det krävs utbildning av teckenspråklärare, såväl i själva undervisningsämnet teckenspråk som lärare som ska undervisa på teckenspråk i andra ämnen.

SDU samtycker dock inte med utredningen att det skulle vara tillräckligt att läsa teckenspråk som profilering på grund- och ämneslärarutbildningen. Att behärska teckenspråk, att undervisa tvåspråkigt, svenska och teckenspråk, att undervisa i teckenspråk **kräver en sammanhållen utbildning med teckenspråkig inriktning.**

Övriga synpunkter

SDU anser att det är viktigt att eleverna på lärarutbildningen får grundläggande kunskaper om olika funktionsnedsättningar, såsom funktionsnedsättningskunskap. I betänkandet *Att lära och leda – en lärarutbildning för samverkan och utveckling* SOU 1999:63 skriver utredningen:

”Kommittén vill förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens genom att föreslå att lärarutbildningen får i uppdrag att utveckla specialpedagogisk kompetens på fyra nivåer.

En första nivå ligger i det allmänna utbildningsområdet med generella och för alla lärare, oavsett skolform, grundläggande specialpedagogiska kunskaper.”

SDU ställer sig frågande till varför det som föreslogs i betänkandet *Att lära och leda* inte genomförts och varför det inte lyfts fram i det nya lärarutbildningsförslaget. Funktionsnedsättningskunskap för alla elever inom lärarutbildningen borde vara en självklarhet. En lärare med grundläggande specialpedagogiska kunskaper och kompetens i funktionsnedsättningskunskap har bättre möjligheter att göra tidiga upptäckter av funktionsnedsättningar hos eleverna och kan då i rätt tid se till att elever med särskilda behov får tillgång resurser och korrekta insatser för en god fortsatt skolgång. Lärarutbildningen ska också enligt SDU ta del av de utbildningspolitiska ambitionerna som finns i t ex FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning.

Med vänliga hälsningar

Henrik Sundqvist
Förbundsordförande
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
henrik.sundqvist@sdrf.se

Jenny Ek
Intressepolitisk ombudsman
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
jenny.ek@sdrf.se